Голос

Тижневик

Львів 14 лютого 1937

Рік І. Ч. 6.

Ціна 15 гр.

Адреса:
Редакції й Адміністрації
Львів, Міцкевича ч. 11.

Цей і наступний тижні — це час „Дару Просвіті". Дару найстаршій українській установі — матері багатьох українських установ, товариств й організацій — піонерці нашого національного життя.

Довгими десятками років ішла бо „Просвіта" до нас, до наших батьків і дідів із світлом науки, знання і освіти.

Вшануймож її всі без винятку — кожен українець, кожна українська хата — гідним даром, як цього вимагає наша національна честь і гордість, як цього вимагає від нас иаше майбутнє.

Віч-на-віч дійсности

Европа, як і цілий сучасний світ стоять на грані перелому історії нашої доби. Те, що під теперішню пору діється в Европі й поза нею, ні трішки не нагадує тенденції до світового замирення. Навпаки, світ безупину зближається до нової й неминучої війни. Швидше чи пізніше, але таки неминучо вона прийде. Бо чи хто хоче, чи ні, то світовий мир ніколи ще не стояв на таких крихких основах, як оце тепер. Світово-політичне положення в останньому році усіблює янгол у газовій масці.

Домашня війна в Еспанії, німецько-ніппонський договір, італійсько-турецьке зближення, взаємне кокетування між Італією й Англією, тісна співпраця Німеччини й Італії, оце ті зовнішні познаки, що зраджують внутрішній процес основної підготовки до воєнної завірюхи. Мільярдові суми, призначені на зброєння поодиноких держав, тільки підтверджують вище сказане. Треба бути зовсім сліпим, щоб не бачити наскрізь пробоєвого характеру сучасної Европи.

Очевидне й зовсім зрозуміле, що в отій важливо підготовчій стадії грають неабияку визначну а то й рішальну ролю проводи держав і націй. Адже ясне, що кожний бій, всяка реальна акція вимагає передусім строго обдуманого, закономірного пляну діяння.

Бо хто перечитиме, що політика народів, державних чи куди більше бездержавних, — це просто надособова міць їхніх керманичів? Авжеж, що ніхто. Адже політик, це адвокат-оборонець інтересів своєї нації внутрі й на зовні.

Як і в приватному житті чи в громадському, так і в політиці обов'язують своєнаціональні норми. На зовні кожна нація ставить в основу своєї політики своєзаконну мораль, питому кожній нації, як окремій спільноті. Протеж у політичній взаємочинності держав західньої Европи всетаки зустрічається в кожному політичному виявві своєрідний акт національної гордости й чести, у відношенні до свойого противника — контрагента. Бож існує загальне право, що кожний акт політики міряється найвищим інтересом держави чи нації.

Успіх чи неуспіх у політиці не оцінюється під кутом мізерних охлапів, дрібних і злободневних концесій, ні! Успіх у політиці оцінюється не з точки бачення виборчих голосів і парляментарних виборів. Політичні успіхи оцінюють панівні нації з точки бачення найвищих її вимог, цебто: Чи те, що сталося, чи така або інша політика провідних мужів, віддалює чи наближає живуче покоління до метової цілі нації. Ніяк і ніколи відповідальні політики не повинні забувати, що похибка в політиці (т. зв. реальній) безпощадно мститься на всій історії нації, й то на далекому майбутньому .І нікуди правди діти, провідників справжніх, не тих з вибору, чи з конечности назначених, ціхує сміливість і національна гордість.

Такі індивідуальності як Мазепа, Григор Орлик, Кромвель, Кавур, Клемансо, Бісмарк, Макіявель й багато інших твердили, що де-як-де, але в політиці доконче потрібно національної гордости. Всі згадані мужі, видвигали, як передумову національної політики такі чесноти: **Національну гордість, віру у вищість своєї нації, віру в правду задумів політичних і духову відпорність на спокуси егоїзму (себелюбства).**

Одиниці з такими чеснотами вміють гідно репрезентувати свою націю на зовні. Тоді теж їхня політика прямує по лінії найсильнішого спротиву й це політика максималізму. Інакше маємо до діла з політичними статистами, а політика котиться по похилій площі спаду, та слідує повне зречення з основних вимог нації. Куди далі, широкі маси зневірюються в доцільність такої політики „вибраного" чи назначеного „проводу" й його не слухають, а то й детронізують.

Цілостеві й метові назначення нації та її вимоги велять політичному проводові підпорядкувати широкі маси одній ідеї спільноти, надхнути загал ярким почуттям історичної відповідальности за долю майбутніх поколінь.

Очевидячки, що справжній провід зуміє і вспіє полонити оті ж широкі маси притягаючою силою ідей нації. Але провід, який не має субстанціонально-духової тугости в національно-державницькому значенні, створить тільки своїми виявами (в політиці) духову почву, пригожу для діяння деструктивних (руїнницьких) сил. Приклад поваймарської Німеччини, часів сумної памяти Рози Люксенбург, З. У. Землі в час бушування комуни, та багато інших, вповні підтверджують тезу.

Проблема політики бездержавної нації дуже складна, хоч і виразна, проста. Бездержавна нація не сміє вести такої політики, яка робила б виломи в поставі широких мас. Політика „з дня на день", на злобу дня, послаблює відпорну силу нації, демобілізує її і розкладає.

Політика нації має в кожному випадку, **репрезентувати в якійсь формі збірну волю спільноти — нації, яка одинока виправдує причиноводоцільний крок проводу.** Це основноположна вимога політики нації. **Честь і стрижінь нації!** Де її немає, там політичний противник трактує свойого контрагента як представника етнографічної маси, яка не вспіла ще витворити питомих собі органів політич-

ної волі форм і способів політичного себевияву. Тоді теж осяги ніякі.

Таке вже органічне право, що людська спільнота має змогу суцільного себевияву й тим стверджує факт існування нації. Її внутрішні життєві потреби родять свідомість змагу із усіми супротивностями, що зупиняють розріст нації. Провід нації — це органічна поява, а не виборна комедія двісті чи триста вічевиків у шопі. Такий виборний „провід“ ніколи не веде політики під кутом найвищих інтересів нації, ні! Злоба дня, партійно-особисті справи, ось зміст „діяння“ таких політичних „виборних „вождів“. Такий вибраний „вождь“ не формує дійсности, а тільки її безсило обсервує. Він не творить подій, а тільки йде в хвості вуличної юрби й схлібляє найнищим інстинктам мас.

Протеж назрівають такі події, що можуть мати вирішний вплив на майбутній вигляд політичного обличчя української Нації. Серед нас діє безкультурний демон партійної злоби й крамоли, що не перебирає у засобах валення свойого противника. Політика партійних вожак і „фірерів“ зводиться до вислову: **від моменту до моменту.**

Відрадним є те, що всі ті політикани не є експонентами волі й почувань нації. Бо не має найменшого сумніву, що всі „проводи“ не повнять функції органічного проводу Нації.

Широкі українські маси задивлені сьогодні в ідею Нації, яка виключає будь які експерименти. Пройняті ідеями українського націоналізму наші широкі круги громадянства не підуть навмання за тими політичними „проводами“, яких уже сама життєва дійсність розвінчала.

В. П.

Проти театральних спекулянтів

З приємністю треба ствердити факт сильного зросту зацікавлення драматичним мистецтвом і то передовсім на селі. Не зважаючи на страшне зубоження села й неймовірні просто злидні, які огортають наші селянські маси — естетичне почуття краси не-то загибає, але зростає з дня на день. В дво-три годинній насолоді драмою (чи доброю комедією) старається селянин забути про все окруження, піднестися духом понад усе дочасне, буденне. Хоче віднайти на сцені те, чого не має в незавидних буднях, великі пориви й змагання. Тому й сильне зацікавлення драматичними творами й продукціями недавньої — так дуже драматичної — доби історії української й світлими моментами давніших часів

І не дивниця. Бо що ж може більш безпосередньо промовити до нашої душі, як не живий образ того, чого вона так палко, так дуже прагне?! І в цьому якраз **величезна роля нашого драматичного мистецтва, як національно-виховного чинника!** І про це не сміємо забувати ні на один момент, і від цього не сміємо відступити ні на одну п'ядь.

Знаючи дуже добре таке духове наставлення до драматичного мистецтва найширших кругів українського громадянства — передовсім селянства — всякого рода шарлатани, викидки справді високомистецьких театральних труп і професійних театрів наших, давай на власну руку організувати „українські театри“ навіть — уявіть собі — кооперативні! навіть під іменем визначних світочів нашого драматичного мистецтва (застерігаюся перед вмішуванням тут справді високопоставлених деяких наших театральних труп і дружин).

І такі „вибраковані“ театральні „мистці“ (кобито тільки такі, то ще б пів біди!) а то й усяка — біг-зна — яка збиранина під шумними назвами „театрів“, пакують цілою парою на наші села й обдурюють народ найгіршого сорту макулятурою — звичайно „творами“ власних „драматургів“ і винаджують дуже часто останній гріш з кишені й так уже обдертого з усіх боків селянина. А цей у надії побачити щось кращого від продукції власного амат. гуртка і в добрій волі піддержати своїх бідних „панів“ дає останній нераз сотик й іде на „виставу“. А там повне розчарування й відказування: „То так уміють наші „пани“ з міста?, ми до них зо щирим серцем, а вони нас обманюють, одурюють; та ж наші хлопці й дівчата ліпшої б утяли... „А я що казав — уміщається зараз відповідний тип — „вони всі їднакі — ті наші пани! Аби лише з бідного хлопа витягнути останній гріш“...

Цими днями „загостив“ у Перемишлянщину подібний „кооперативний“ театр, ще до того „Львівський“ і під назвою „Богема“, під директурою Б. Проскурницького — бувшої підрядної сили „Заграви“. З афішів так аж б'є „Отаман Хмара“ — прем'єра (котру вже „грають“ майже рік! (Кожний з найбільшим зацікавленням спішить побачити на живі очі славного „Отамана Хмару“. „Чи це автора „Отамана Хмари“ „Клянемось могилами героїв?“ — Ні, — паде відповідь пана директора — Ця драма заборонена міністерством. Ми граємо От. Хмара у власній перерібці. — Вже ця сама відповідь багато говорить за себе, а гра „артистів“ уповні в цьому піддержує. В самій „драмі“ жадної акції. Сама гра з деякими винятками драстива. Комісарі й чекісти виступають в „будьоновках“ із зах.-европейськими шаблями при боці!!! і т. д. і т. д. Але це ще не все!.. Щоб добути „публику“ на черговий виступ, цей „театр“ після „Хмари“ дає комедію п. н. „Я вмер“, комедію, якій місце в коршмі перед розпитими „дядьками“ комедію, що в ній приятелі цілують „мерця“ в задню „потилицю“ й дивуються, що після трьох годин уже смердить „трупом“, комедію пересяклу такими всякими соковитими епітетами. Другий виступ — цього „театру“ — ревія під шумною назвою „Радію на селі“. Це збір куплетів і кабаретних (підрядних!) скечів; усе сильно підлите огидною порнографією й моральною гниллю. З-понад десятка відслон вартісна інсценізація „Сирітки“ й ще можливий „Коров'ячий Батько“.

В той час, коли ми виповіли безпощадну боротьбу розпусті ,в той час, коли ми завзято боремося з розкладовими впливами червоного Сходу в нашому суспільно-національному організмі — передовсім — родині — цій найтвердшій основі нації, в той час шугають по наших селах того рода „театри“ як „Богема“ і їй подібні, граючи на найнижчих інстинктах мас, вщіплюють в національний організм яд розкладу й деморалізації й спотворюванням українського драматичного мистецтва, підривають довіря серед загалу суспільности до справді високовартісних українських театральних труп і професійних театрів, спотворюванням і профануванням високих ідей українського драматичного мистецтва.

Думаємо, що дальше не сміємо мовчати! Кожен подібний факт треба найгостріше п'ятнувати в пресі й перестерігати загал; не вільно давати пристановища таким театральним арутпам. Виділи Читалень не сміють відступати їм своїх заль; прийняти за норму: **перед виступом кожної такої театральної трупи домагатися перегляду репертуару** й щойно опісля дозволяти на виступи.

А. Д. Д.

З життя і преси

Оборонці комуни або „бідні люди“

Наські хлопи-радикали з „УСРП“ відхрещуються нібито руками й ногами від комуни, від того, що вони плентаються у хвості усяких „людових фронтів“ і таких інших пробудівок Комінтерну. Протеж, як це буває завжди з м'якосердими русинами, інколи вирветься їм щось, що наявно заперечує їх прекрасні слова.

Не втримав язика за зубами й „Громголос“ панів Стахових й надрукував (в 5. ч. з 1937. р.) листа від якогось робітника Стефана Глинки з Канади „про еспанську справу“. „Ми українські робітники — пише цей укроканадієць — живемо тут і цікавимося війною, яка відбувається в Еспанії між фашистами і народом (!) т. зн. між багатими і бідними. Фашисти — ніби націоналісти — зорганізувались і хочуть ворохобнею (!! — бкр.) відібрати народові владу. Фашистам в Еспанії помагають: Німеччина й Італія, а бідним людям не помагає ніхто“.

Надрукував це „Громголос“ й не заїкнувся навіть. „Бідним людям не помагає ніхто“!.. І це тоді, коли Москва і її повелитель Сталін і Комінтерн явно й славно признаються не тільки до морального, але й матеріяльного підтриму отих „бідних людей“ з еспанської анархо-комуни.

І як назвати тоді тих „українських“ соціял-радикалів, що все те не тільки промовчують, але й називають брехливою видумкою „фальш-націоналістів“?! Панів Стахових і комп., які свідомо і в безперечну користь Москви оббріхують й ошукують своїм писанням українські працюючі маси й ослаблюють його моральну відпорність.

Замало, здається, для таких людей божевільні, чи й сухої верби!

Але й оборонці комуни не тільки в УСРП. Ними стають інколи доброхіть може й за добрі гроші

пани з УСДП.

Почався оце в понеділок 8. ц. м. перед тернопільським судом процес проти 23 комуністів — спричинників кривавих подій в Настасові в дні 31. серпня 1936. р., в часі яких з рук комуністів згинув бл. п. Михайло Лапчак, голова читальні „Просвіти“.

Ніякий український адвокат не хотів піднятися оборони людово-фронтівських бандитів. Зголосилися боронити їх тільки жиди. І згодився боронити їх головач львівської „Української Соціял-Демократичної Партії“ братньої УСРП адвокат др. Лев Ганкевич зі Львова.

Це відай соціялістична етика дозволяє йому боронити й вибілювати на процесі комуну, може й навіть переконувати суддів, що бл. п. Михайло Лапчак згинув з власної вини, або й з рук... націоналістів.

Пише „Діло“ (з 7. II. ц. р.) делікатно, що „ситуація в цій справі українського адвоката-оборонця, та ще й громадян-

ПОДАЮ ДО ВІДОМА ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА, що згідно із волею бл. п. Др. Степана Федака, я перебрав на себе дальше ведення акції допомоги політичним в'язням. Добровільні датки прошу слати на моє конто в „Дністрі“ ч. 12., зглядно: о. Леонтій Куницький Львів, вул. Руська ч. 3. бібліотека Др. Ст. Федака.

ського діяча, буде дуже складна й незавидна".

Ми скажемо, що вже сам факт, що адвокат Ганкевич згодився боронити настасівську комуну дискваліфікує його, передовсім як діяча, а далі і як члена УСДП й саму УСДП.

Пан др. Ганкевич зручний адвокат й буде напевно виправдувати себе всякими крючками. Будуть виправдувати його й сопартійники з УСДП і може навіть „товариші" з УСРП. Може зроблять з нього навіть „героя"-борця за „справу бідних людей".

Бо й це в нас можливе. Прекрасних бо прикладів,

як фабрикувати легким коштом героїв

постачає нам невпинно Ундо-Паліївщина з т. зв. Ф. Н. Є. Ще не прогомоніла бо справа з „товаришем" Коханом (відомого із своїх подвигів і бійок), що став жертвою якоїсь, чи не любовної, авантюрки і, що його з того приводу „вождь" „ФНЄ" пасував на „рицержа" й „богатера", як вже паліївська преса чинить „героєм" якогось „тов." Василевського з Горбкова, що на нього напали вночі якісь люди з колами і водночас зараз таки з місця вказує, що спричинники нападу — націоналісти, чи в паліївському жаргоні „анархісти".

Можливо, що й таким „героєм" зроблять соціял-товариші оті „бідні люди" й п. д-ра Ганкевича. Може й навіть „жертвою фашизму".

бкр.

Із СУЗ

ДАРЕМНІ НАМАГАННЯ.

„Вісті" з 20. січня ц. р. друкують з приводу московського монстрпроцесу передовицю п. з.: „Троцькістська банда реставраторів капіталізму", в якій письмака московських окупантів „хоче доказати" співпрацю Троцького з українськими націоналістами і Німеччиною, пишучи наступне:

„Так і тепер агент ГЕСТАПО (Троцький — прим. ред.) зібрав у свойому мерзенному ковчегу-блоку — і Зіновєвців, й українських націоналістів, і правих одщепенців, право-лівaків, — усіх реставраторів капіталізму...

Троцькісти намагалися здійснити свою мерзенну ціль за допомогою імперіялістичних країн, а передусім за допомогою гітлерівської Німеччини і Японії. Троцькісти заранi написали запродажні, віддаючи радянську Україну Гітлерові і польським панам, Далекий Схід — японським імперіялістам".

Так намагається Москва змішати український націоналізм з невигідною собі московською опозицією й... Гестапо й Ніппоном. Протеж для українців і троцькізм і сталінізм — це одна і та сама Москва, яка вже стільки часу уярмлює українську націю, чи то вона монархістична — чи „демократична" й одних і других український націоналізм бив, б'є і буде бити без розбору.

„ВОРОГИ НАРОДУ".

Виїздна сесія київського обласного суду засудила — як пишуть „Вісті" з 22. І. „ворога народу — троцькіста, колишнього директора сичівської МТС, християнівського району" на Київщині М. Шварцмана та його помагача М. Захарова „до позбавлення волі в далеких таборах союзу на десять років кожного, з конфіскатою майна і позбавлення прав на п'ять років".

Член „вибраного народу" дістає лише десять років, але українським націоналістам ГПУ навіть без суду призначує розстріл.

Сумерк Постишева

Як подають київ. „Вісті" з 18. січня ц. р. на засіданні київського обласного комітету компартії, у якому взяв участь довіренник Сталіна, секретар ЦК компартії Л. М. Каґановіч, дня 16. І. 1937. р. звільнено Постишева із становища першого секретаря київського обласного партійного комітету. На його місце назначено С. О. Кудрявцева, москаля, який від 1934—1936. року був секретарем закавказького краєвого партійного комітету, а від 3. вересня 1936 року керував компартією київської области. Рівночасно звільнено з поста другого секретаря харківського обласного комітету, москаля Ільїна прибічника Постишева.

Про цю справу пише берлінський півофіціоз „Дер Анґріф" з 23. січня таке: **„Новий шеф ГПУ починає свою діяльність масовими арештами":**

„Добрий старт" Єжова. Масові арештування контрреволюціонерів на Україні. (Москва, 29. січня). Іменований вчора генеральним комісарем державної безпеки нарком внутрішніх справ, Єжов розпочав, як цього можна було сподіватися, свою боротьбу з опозицією численними арештуваннями майже у всіх містах Совєтського Союзу. Цікаве те, що передовсім переведено арештування на Україні, де в Києві відкрито дуже сильні протиреволюційні групи. На чолі арештованих в Києві стоїть знаний комуніст Радков, якого арештовано разом з 40 іншими визначними членами української комуністичної партії.

Жид Каґановіч побідив.

Арештування на Україні є мабуть наслідком однотижневого побуту в Києві Лазаря Каґановіча, якого вислало туди, як заступника Сталіна політбюро і який перевів дуже важні особисті зміни в проводі української партійної організації. Як бачимо вислідом його діяльности треба вважати усунення Постишева із становища партійного обласного секретаря на Київ-місто і Київ-область. Постишев задержує лише третє своє становище, а саме II секретаря центрального комітету компартії України. На його місце покликано дотеперішнього секретаря кавказького партійного комітету, Кудрявцева. Майже диктаторське становище, яке займав Постишев від 1933. року на Україні є тепер мабуть захитане. Не помилимося, коли припустимо, що Каґановіч використав численні скарги, якими засипувано московську централю проти Постишева, щоб ліквідувати свого старого противника. Обох їх уважано кандидатами на заступників Сталіна на становище генерального секретаря компартії. Отже вислідом цеї боротьби є скріплення групи Каґановіча на Україні".

Не дурно це „Вісті" з 5. січня нарікали, що до київської партійної організації пролізли на ряд керівних постів „запеклі дворушники, вороги народу".

„Боротьба одного поневоленого народу"

Політика Совєтів змобілізувала всю італійську пресу стануги в обороні правди і гноблених Москвою націй. В останньому році вся політична преса веде сильну протисовєтську кампанію, заповняючи кожного дня свої шпальти обширними документами і звідомленнями. Перед веде преса молодечих формацій, з якої треба відмітити тижневик „Рома Фашіста", орган римського „ГУФ"-у. Його статті не тільки обговорюють питання европейського сходу, але присвячують багато місця українським справам. Це має неабияке значення, бо згаданий тижневик розробляє політичні справи, його читає вся студіююча молодь, чужинці не тільки в столиці, але в цілій Італії.

Одно число із січня ц. р. надрукувало під повищим наголовком листа одного українця-студента відділу економії й торговлі в Римі, який, прибувши сюди із Совєтів, описує теперішній большевицький рай на тзв. „радянській Україні". Автор листа подає: число українців під совєтським режимом, 1918. рік і про бл. п. С. Петлюру, переношення сіл у глибину московських територій для ослаблення українців, пояснює, чому Україна поневолена: „Україна представляє для СССР колонію для використовування, на якій калькулятори базують свою п'ятилітку та її успіхи для економічного поліпшення внутрішнього совєтського союзу. Відомо бо, що Україна продукує середно на рік: 70 мільйонів квінталів пшениці, 60 міль. кв. жита, 43 міль. кв. ячменю, 33 міль. кв. вівса, 31 міль. кв. кукурудзи, 204 міль. кв. бараболь, 104 міль. кв. буряків, 50 міль. тон вугілля, 6 міль. тон нафти, 4 міль. тон литого заліза, 3.5 міль. тон сталі і т. д.". „Але я звертаю увагу на географічне положення України. Бо через неї Москва виходить на Чорне Море, а опісля в середноморський залив. І саме через те СССР безпосередно мішається в еспанську справу. Вкінці є ясним, що незалежність України є одинокою розв'язкою для европейського вигляду".

Треба надіятися, що цей голос знайде якщо не відгук, то принаймеше дальший тяг протимосковських статтей, які безперечно порушуватимуть українське питання

Мирос.

Резолюції закарпатського вчительства

На VII. конгресі українського закарпатського вчительства в Ужгороді 10-го січня прийнято було 37 резолюцій, в яких конгрес — категорично підтримав домагання автономії для Закарпаття, — рішуче виступив проти організації чеських шкіл на Закарпатті й проти словакізації українців на Пряшівщині, — гідно заявив, що не допустить до денаціоналізації українського народу. Далі конгрес висунув у цих резолюціях цілий ряд домагань до чсл. міністерства шкільництва, як наприклад: ухвалення підручників писаних українською мовою й фонетичним правописом, побудовання радіовисильні в Ужгороді, — звідки українська молодь слухала б лектури в рідній-українській мові, закуплення для всіх шкіл краєвих синьо-жовтих прапорів, введення до гімназій Закарпаття єдиної української мови навчання, відкриття гімназії для східньої области Закарпаття в Великому Бичкові, іменування до всіх промислових шкіл на Закарпатті директорами виключно українців, встановлення референткою учительок домашніх робіт українки, усунення рахівського шкільного інспектора-чеха і доповнення шкільних бібліотек відповідною дитячою лектурою в українській мові.

ГОСПОДАРСТВО

Під таким заголовком започатковуємо в цьому числі постійну „господарську сторінку“, заповіджену в попередньому числі „Голосу“.

На тій сторінці будемо порушувати, обговорювати і виясню́вати, як з теоретичного, так практичного боку, всі справи і питання зв'язані з господарським життям і його ділянками, як: хліборобська, промислова, торговельна, ремісни́ча і робітнича. Розуміється, що сюди належати буде також соціяльне питання, яке в'яжеться також з господарським життям.

Остання світова війна перемінила цілковито обличчя світу, як в фізичному, так духовому розумінні. Відбулась революція не тільки в політичному розумінні, яка розвалила старі держави національностей і покликала до життя нові держави, переважно „національні“ і тим змінила фізичний вигляд карти більшої частини світу. Відбулась така сама, а може ще й більша і вагітніша в наслідки, революція духова. Впав т. зв. „старий світ“ з його хибними і погубними світоглядами, з його нежиттєвими ідеями, та деколи аж надто облудними кличами, поглядами і категоріями думання. Життєва дійсність, ота „жорстока“ дійсність, яка не визнає кабінетних розумувань і опертих на них світоглядів і ідей, покликала до життя нову ідею націоналізму. Оця нова ідея спричинила переворот в поглядах і категоріях думання.

Реалізація тієї нової ідеї, в зустрічі зо старим, відумираючим світом, який судорожно ставить спротив, викликує непорозуміння, тертя, а деколи навіть поважні конфлікти (зудари).

Такі непорозуміння, тертя, а навіть конфлікти, зустрічаємо в кожній ділянці, в кожній галузі суспільного життя, не виключаючи й господарської.

Стрічаємо такі непорозуміння і тертя і в нас, і в нашій господарській ділянці.

Ці непорозуміння і тертя в нашій господарській ділянці, бо тільки вона *тут* нас обходить, в останніх часах прибирають дещо гостріші форми. Переносяться вже на сторінки преси і грозять може й конфліктом, бо взяли оборот, який, якщо він буде дальше продовжуватися в тім напрямі, не віщує нічого доброго і позитивного. *Навпаки, може принести шкоди, не тільки моральні, але й матеріяльні.*

І тому, ми хочемо, на сторінках нашого часопису, між іншими, подати нашій суспільності, нашому громадянству, наш погляд і наші думки про господарську ділянку, її ролю і місце в загально-суспільному житті, як з теоретичного, так практичного боку.

Розуміється, що цим не вичерпується завдання „господарської сторінки“. Доложимо всіх старань, щоб наших Читачів інформувати про розвиток і стан нашого господарського життя в поодиноких його ділянках, і можливості дальшого його розвитку і росту, та по змозі, служити нашим Читачам порадою в тім напрямі.

Тому просимо посилати нам *точні і правдиві* інформації з місць про все, що є, так, чи інакше зв'язане з нашою господарською ділянкою, і то так успіхи, як і недомагання. Надісланий нам матеріял, в міру потреби і змоги будемо використовувати для нашої „господарської сторінки“, яку ми з того приводу й назвали найзагальнішою і найширшою назвою, „Господарство“.

Зголошуйтесь на кольпортерів і дописувачів „Голосу“!

Приватники чи кооперація?

I.

Питання „приватники чи кооперація“, „кооперація чи приватники“ стало у нас сьогодні дуже актуальним і набрало широкого розголосу. *Видвигнуло його само життя.* Але, як *проблему*, тоб то питання, яке має бути щойно розв'язане, видвигнули самі ж таки кооператори і приватники, якщо вже конечно хочеться їх так назвати. Видвигнули його і поставили, на нашу думку, про що ми вже мали нагоду згадувати, *в зовсім невідповідну, ніяк незрозумілу і нічим неоправдану площину*, бо площину боротьби між кооперацією, а приватниками, чи навпаки.

З офіційних промов відповідальних і авторитетних людей на зборах, чи зібраннях, це питання перейшло до відчитових заль, рефератів і корреферятів, а згодом і на сторінки преси. Остаточно, може не було б в тім нічого дивного і шкідливого, коли б ми дискутували над питанням *форми* нашої господарської ділянки і її життя, тобто чи це має бути форма приватницька, чи кооперативна, чи може одна й друга. Таке питання є, як з боку господарського, так соціологічного, як морального, так навіть політичного досить цікаве. Але це питання *не може й не сміє* бути використовуване для різних, може деколи й особистих порахунків з цією чи іншою установою, чи навіть особами, які стоять на чолі чи в проводі тих установ.

Такі питання, як ті: чи „кооператива має зиски“ і чи „їх розділює між членів“; „безконтрольність господарки“; „фамілійки“, кубла (кліки), „залізні“ або „вічні директори“; „хабарництво, неробство і манкарство“; що директори „майже кожний має два або й три посади“, або, що „є аж в 14 різних Надзірних Радах“; „що наприклад поважлення Спілки Українських Агрономів було вирішене в канцелярії Центросоюзу“, „щоб спілку пустити на банкроцтво“, чим наражено агрономів на 115.000 зол. страти“; що службовик „бере за місяць 15 зл., а директор у Львові 1000 зл. і т. д., і т. п., як кажемо, такі питання, при вирішуванні так важливої і засадничої справи, як „приватники чи кооперація“ не можуть бути брані під увагу.

Застерігаємося, що ми не є проти того, щоби недомагання в нашій кооперації видвигати і вказувати. Ми також їх частинно вже видвигали! Але ці питання *повинні бути вирішувані Надзірними Радами і Загальними Зборами.* Це є недомагання *нашої* невиробленості, *чи ще чогось іншого* і вони не є *сутніми* для кооперації. І як такі, не можуть бути рішаючими при питанні „приватники, чи кооперація“!

II.

Щоб рішати питання форми організування і розбудови *нашої* господарської ділянки, т. є питання „приватники чи кооперація“, то, на нашу думку, якщо взагалі можна „*рішати*“ таке питання, треба мати на увазі три основні моменти, а саме: 1. завдання господарської ділянки в житті-бутті суспільно-національного організму; 2. структуру, тобто будову нашого суспільно-національного організму, (які стани і професії складаються на той організм) і 3. наше положення, в якому ми під сучасну пору находимося.

Коли йде питання про завдання господарської ділянки в житті-бутті суспільно-національного організму, то, як ми вже нераз мали нагоду писати, господарська ділянка не є самоціллю, тільки засобом до цілі. Завданням господарської ділянки, зо всіми її галузями, інституціями, установами і підприємствами, чи то приватними, чи кооперативними, є, дбати про *матеріяльне* забезпечення фізичного існування суспільно-національного організму і його могутніння, як окремої, самостійної суцільної, внутрі спаяної одиниці, та духово-морального, культурно-освітнього й інтелектуального розвитку і росту. Про це повинні дбати і в тому напрямі працювати ціла суспільність взагалі і поодинокі її члени зокрема.

Маючи на увазі *завдання* господарської ділянки, піднаходимо для неї форми, в яких вона найкраще могла б вив'язатися із своїх завдань. І тут приходять під увагу два дальші моменти, над якими ми тут зупинятися не будемо, бо вони нам всім відомі.

Але при підборі форми для організування господарської ділянки, не може бути вирішальним тільки матеріяльна сторінка, тобто краще, чи гірше виконання завдань господарської ділянки, про яке ми в горі згадали. Тут мусять бути брані під увагу й інші ділянки суспільно-національного організму, їх завдань, та остаточна мета національного організму, як цілости. Форми організування господарської ділянки не то, що не сміють шкодити тим завданням інших ділянок і остаточній меті національного організму, але навпаки вони мусять бути з тим *всім в як найбільшій гармонії. І про цю гармонійність мусить рішати не згляд на господарську ділянку*, яка є засобом, *тільки добро* суспільно-національного організму як цілости і *добробут* його членів.

(Продовження буде).

О. Бойдуник.

„Голос розпуки“ чи нахабність

Жидівська „Хвиля“ друкує виривки з „алярмуючого листа“ жидів з Тартакова про „протижидівську акцію певної (?! — ред.) частини українського громадянства“, що „видно інспірована“ (так! — ред.) має „на меті відібрати жидівському населенню останній кусень хліба“.

У надрукованих виривках з цього „листа“ читаємо такі жидівські „алярми“:

„Від довшого часу в нашій околиці певний відлам національних українських кругів веде неперебірчиву в ніяких засобах протижидівську пропаганду й агітацію. Спочатку оминано жидівські склепи, потім започатковано безоглядний бойкот тих склепів, після чого терором (так! — ред.) доведено до того, що крамарі-жиди, які давніше сяк-так могли заробити на скромне удержання, були змушені продати свої варстати праці місцевим кооперативам, як напр. в Перв'ятичах і Спасові й тікати до сусідних місточок, позбувшися цілого свого дорібку за смішну ціну. Водночас поведено бойкот супроти жидівських лікарів, адвокатів, власників млинів і т. д. Терором (знову! — ред.) змушується українців реалізувати бойкотові кличі, що відбувається в брутальний спосіб, почавши від вибивання шиб і скінчивши нищенням їх майна, возів, чи рільничого знаряддя...

Бойкот лікарів-жидів такий безоглядний, що радше наражується хворого на далеку їзду, получену з небезпекою для життя хворого, щоб тільки не радитися в місцевих лікарів жидів. Деякі жидівські млини, що давніше працювали повною парою, світять сьогодні пусткою, бо летючки, розкидані по селах таємною рукою, грозять місцевим „той, котрий буде молов у млині... той муки їсти не дочекає“.

За здобуття міста

З початком січня ц. р. я урядив в Перемишлі анкету серед фізичних робітників. Мені вдалося зібрати значну кількість фактичного матеріялу; зібрав я 80 карток з відповідями на тридцять кілька питань. Ціллю цієї анкети було прослідження трьох справ, які під сучасну пору найбільш цікаві, а саме:

1. Причини міграції (переходу) сільського елементу до міста, як взагалі все те, що змушує сільське населення до праці в ремеслі, торговлі, промислі і т. п.

2. Умовини життя, удержання, заплати, часу праці робітників.

3. Умовий рівень працюючого, його політичні зацікавлення, відношення до друкованого слова.

Розмовляв я з 80 особами, й то виключно з робітниками-українцями.

На 80 людей, до українців зарахувало себе 77. Троє назвало себе русинами (один мужчина і дві жінки). Коли ж я їх докладніше допитував, ствердив, що вони є русинами в значенню українців, а не кацапів.

Після віроісповідання 71 осіб були грекокатолики; 3 особи римокатолики (В статистичних списах сам факт римокатолицького віроісповідання, уважається за доказ приналежности до польського народу!) української народности.

Третю групу творили „безконфесійні“. А було їх шістьох. Що стосується їх „безконфесійности“, то справа так представляється: всі вони охрещені в гр.-кат. церкві і записані до метрикальних книг. Під впливом комуністичної пропаганди вони відійшли від віри і церкви.

Мужчин було 70, жінок 10.

75 жило в стані вільним, а тільки 5 було жонатими або замужними.

Після занять припадало на фах: кравецький — 11 осіб, шлюсарський і бляхарський — 10, шевський — 8, купецький — 7, пекарський і цукорничий — 6, столярський — 6, електро-технічний — 5, переплетничий — 3, друкарський — 3, фризієрський — 3, малярський, мулярський — 2, шліферський — 1, годинникарський — 1, денний зарібник — 1, і 10 служниць.

„Сільські утікачі“.

Що є причиною переселювання сільського елементу до міста? Що змушує тих людей покидати рідне село? На моє питання „чому йшов до ремесла (як взагалі до міста) одержав я відповідь, яку можна передати коротко: „з біди“.

Відповіди були ось які: „Не було в дома що їсти“, „не було можна на селі дати ради“, „щоб поправити свій бит“, „щоби ся ліпше жило“, „бо був бідний“, „в хаті не було місця“, „не було на чім працювати, а не хтів бути наймитом“, „хотілам на службі заробити“, „було за мало ґрунту“, „не було іншого виходу“, „не можна було на селі вижити“, „нас було 11 дітей на 3 морґах поля“, або просто „з біди“ (20 відповідей).

Маленька частина, може 10%, іде до міста з інших причин: „з уподобання“, „з власної охоти“, „я мав здібности у напрямі механіки“.

Отже, 90% робітників переходить до ремесла з причин господарських.

Щоб прослідити економічні відносини „сільських утікачів“ я взяв **відношення** майна і кількости дітей в селянській хатині. Після майна я поділив робітників на чотири кляси:

1) 5 ремісників не мало ані окрайця землі, ані власної хати. Їх батьки мешкали „на комірстві“ і працювали в дворі. Число дітей вагається від 1—4. Звичайно всі діти йдуть до міста: доньки на службу „жидові воду носити“, а сини до ремесла.

2) До другої категорії належать ті, що їх батьки були власниками $^1/_4$—$3^1/_2$ морґа поля. Тих було 20 осіб.

Треба зазначити, що батьки цієї групи „найбагатші“ в діти. Не було випадку, щоб в родині находилося менше, як троє дітей. Пересічне число потомства виносить 5—6; найвище 9—11.

3) Ті, яких батьки є власниками $3^1/_2$—9 морґів поля творять громаду зложену з 45 людей. Кількість дітей тут є більше „одностайна“. Є більш „нормальна“: вагається між 3—7. Мушу зазначити, що їх „морґи“ майже виключно лежать в горах, або на підгір'ю. Вартість такої землі є невелика.

4) Тих около 10 було таких, яких батьки є власниками більш як дев'five морґів поля. Це були ті, що йшли до міста „з уподобання“ чи „з власної охоти“. І що цікаве число дітей у тих родинах було відносно до інших груп дуже низьке: пересічно 3—5 осіб.

Інших джерел приходу батьків, поза рілею майже не стрічається. Тільки в трьох випадках батько отримував платню 75—100 зл.

Щоб докладніше з'ясувати собі домашні відносини на мої запити я діставав такі відповіді: „Я від Добромиля. Батько мав 9 морґів неурожайного підгірського поля. На тім „сидіЛо“ нас дітей дев'ятеро і двоє батьків. В хаті було тісно і біда. Я був найстарший; мусів іти до міста. Ще думаю стягнути молодшого брата“.

„Я в хаті голодував. Тато померли; пропили трохи поля. Зісталося ще $3^1/_2$ морґа. Мама не могли дати всьому ради. Дітей було 11. Найстарший брат є гаєвим, 2 сестри на службі у Львові, трьох братів є наймитами на селі, четверо у вісі від 6—17 літ зісталося в дома“.

„Батько нами мало опікувався. В хаті було нас десятеро. А поля $1^1/_2$ морґа, тут під Перемишлем. Один брат є на посаді, але гет сполячився, сестра в місті на послугах, а друга вже видана. П'ятеро дрібноти є при батьку. Я з братом шевцюємо. Бо я ще був на селі наймитом, але довше не міг витримати! І пішов до міста“.

„Ми мешкали „на комірстві“. Тато, мати і старший брат працювали в дворі. Крім нього було нас двоє: я і сестра, що тепер є в місті кравчинею. Я є шлюсаром від 5 літ. Брат оре свій один морґ“.

„Батько помер як я мав 10 літ. Крім мене було в нас п'ятеро дітей. Старша сестра і чотирьох молодших братів. В хаті була страшна біда. На передновку не було що до уст вложити. Зрештою ми цілий час голодували. Молодший брат помер на сухоти. До 14. року я був пастухом у сусіда. Потім я пішов до міста і ще брата тут примістив.“

„В якому році життя вийшов з дому?“

Рік життя в котрім молоді селяни пускаються в мандрівку до міста є в переважаючій частині досить однаковий. Роки від 15—19 це той рік, коли молодь йде „добувати кращої долі“, хоч трапляються винятки нижче або вище того правила“. Цю „періодичність“ можна пояснити такими причинами: остаточне закінчення народньої школи, переміни в психіці молодця, свойого роду амбіція й деяке фізичне вироблення.

Що ж до околиць, з яких походять ремісники, можна сказати: а) у великій частині з округів підгірських (Добромильщина, околиці Бірчі і полудневої частини перемиського повіту), б) з найближчих сіл коло Перемишля і низинної північно-східної частини цього повіту, в) з околиць гірських (Турка, Ліско і з Лемківщини).

Висновки.

В українському селі панує невиносима тіснота. 14 особова родина жиє на півтора морґові поля! Вже нема що ділити. Та маса людей безземельних і малоземельних на селі вижити не може. Коли буде так тривати довше, то ті люди вигинуть голодовою смертю. Який вихід з того сліпого кута? Парцеляція великих земельних посілостей, що мала б принести пільгу і віддих для сільських нуждарів, не виправдала покладаних надій. Нуждар землі не купить, бо з чого ж він міг зібрати потрібні гроші, коли не мав за що роздобути грудку соли чи коробку сірників! А зрештою існує „колонізаційний закон“... На парцельовані наші землі спроваджують осадників звідки інде.

Заморські держави, до яких давніше еміґрувало багато наших людей, тепер замикають свої границі перед чужинцями. Еміґрація не може забрати із собою тої кількадесятисячної громади людей річного природного приросту. А людей все більше. Лишається місто, що може ще у своїх мурах помістити якусь частину перенаселеного села. Сільські діти розуміють, що це є їх одинокий вихід із скрути. Вони без жалю покидають родинне село; бо й чого ж було б їм жаль. Чи нужди, у якій провели свій дитячий вік? Ідуть до міста з надією, що там знайдуть працю й хліб.

Проте ж сумувати з того приводу нема чого. Ми зачинаєм робити наступ на місто, що досі було осідком влади і впливів чужого елементу. По тристалітній дефензиві переходимо до протинаступу, щоб здобути втрачені позиції. Український хлібороб, що плугом завоював чорноморські і кубанські степи, пустив з рук чепіги і тепер працює в місті в столярськім чи шлюсарськім варстаті, щоб заробити на хліб щоденний.

В яких умовинах працює, чи „здобув кращу долю“, як почувається в новім середовищі й заняттю, про це другим разом.

Е. П.

Йде тут про бойкот чисто протижидівський, бо ж сусідні млини, що їх власниками є некаріпці, працюють нормально й не в силі змелювати масово привожене їм селянами збіжжя. Востанне шовіністична пристрасть привела до нападів на Богу духа винних жидів, що переїзджають селами“...

Автори цього „алярмуючого листа“ покликуються ще на „співпрацю“ й „гармонійну згоду“ „українського селянина з жидівським населенням, що датується від непам'ятних часів“ і кричуть, що їм діється... кривда. А все це, здається тільки тому, що в Тартакові й околиці українці починають братися до торговлі, промислу й ремесла, щоб якось прожити і знайти місце для надміру перенаселеного села.

Жидівська нахабність посувається до того, що вона зприводу тієї „кривди“, що й ще хтось опріч них хоче торгувати, продукувати і жити, знімають рейвах про терор, напади й такі інші „страшні речі“. Або інакшими словами денунціюють невигідних собі українців.

Господарський огляд

СКУП ПРЯДИВА В 1936. Р.

Акція скупу прядива в 1936. р. пішла дуже вперед. В цілому осінньому сезоні закупив Центросоюз 88 тон різного прядива. Найбільше прядива — майже третину всього — доставили підльвівські кооперативи, разом з роздільнями в Бібрці й Городку Ягайлонськім. Центросоюз і деякі Союзи Кооператив наладнують уже збут прядива закордоном, особливо в Англії.

НОВІ ЧЛЕНИ РСУК-у.

Рада РСУК-у рішенням з дня 22. січня 1937. приняла в члени Союзу Кооператив: „Перемогу“ в Шершенівцях, борщівського п., „Єдність“ в Довгому, дрогобицького повіту, „Районову Молочарню“ в Підберізцях коло

Львова, „Надію“ в Бокові, „Згоду“ в Мужилові, підгаєцького пов., „Єдність“ в Перекопаній, перемиського повіту, „Добро“ в Торчановичах, самбірського повіту і „Народній Дім“ в Домаморичі, тернопільського пов.

ЗБУТ ЗБІЖЖЯ В ЖОВКІВЩИНІ.

Збутова акція збіжжя започаткована Пов. Союзом Кооператив у Жовкві перейшла дуже успішно. Тривала вона три місяці. Жовківський П. С. К. збув у вересні 30 тон збіжжя, в жовтні 115 тон, в листопаді 133, в грудні 45 тон — разом 323 тони збіжжя. Найкраще йшов збут фасолі-яськів.

КЛИЧУТЬ ДО БОЙКОТУ.

Польська преса друкує текст листа жидівських купців-текстильників до львівського жидів. Т-ва Купців, в якому „жаліються“ вони, що українці починають основувати текстильні й шкіряні крамниці, які гарно розвиваються і загрожують жидам. Водночас христинопільські купці просять „помочі“ і кличуть жидівські гуртівні (90 проц. гуртівень — жидівські) не давати українцям кредиту й відповідною політикою цін утрудняювати українцям торговлю. Цього листа розіслало львівське Т-во Купців усім гуртівникам.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВА ЗДОРОВЛЯ.

Дня 13. січня ц. р. в Ременові львівського повіту відбулися Уст. Збори першої в нас кооперативи здоровля. На зборах було присутних понад 40 представників осіб, в першій мірі представників кооперацї. Удiл виносить 10 зл., вписове 2. зл. Через кілька днів вписалося 109 членів. Безплатне помешкання для лікаря дарував для кооперативи громадянин Ременова п. Олекса Тис.

ЗРІСТ КООП. ЗБУТУ ХЛІБОРОБСЬКИХ ПРОДУКТІВ.

В останньому часі значно зріс кооперативний збут хліборобських продуктів. Коли в 1934. р. наша кооперація збула через „Центросоюз“ 515 тон, що в 1936. р. збула вже 21.534 тон. Збуті продукти дають суму 3.835.423 зл. Найбільше цих продуктів збули в 1936. р.: Окр. Союз в Борщеві, Сокалі, Бучачі, Копичинцях, Збаражі, Тернополі, Золочеві.

КООПЕРАТИВНА ДОСТАВА БЕЗРІГ ДО БЕКОНАРЕНЬ.

Ведені під патронатом Рільничої Палати переговори, щоб теж годівельні секції „Сільського Господаря“ мали означений контингент в упривілейованій доставі безріг до беконарень довели до цього, що в першому місяці наш контингент виноситиме покищо 200 штук, в другому 300.

СТРАЙК ГАРБАРСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

В Болехові пов. Долина вже від 15 днів штрайкує 460 робітників, занятих в гарбарських фабриках. Домагаються вони підвишки платні на 25 проц., а працедавці дають тільки 15 проц.

Біржа

БАНКНОТИ.

Дол. америк. 5.28.50—5.26.00, доляри канад. 5.28.50—5.26.00, чеські корони 16.00—15.50, італійські ліри 23.20—22.50, марки німецькі 124.00—120.00, шил. австр. 94.50—93.50.

ЗБІЖЖЯ.

Звідомлення Центросоюзу з дня 6. лютня ц. р. Ціни за 100 кґ. люзом, льоко ваґон-станиця заладовання:

Пшен. збірна 750 ґр./л. 5% 25.00—26.00, жито збір. 694 ґр/л. 3% 21.00—22.00, ячмінь пашн. 621 ґр/л. 20.50—20.75, овес легко задощ. 444 4% 18.50—19.00, овес не задощ. 456 19.00—19.50, гречка 10% 26.50—27.00, кукурудза жовта 19.00—19.25, кукурудза червона 20.25—20.50, фасоля корона руч. в з м. 42 62.00—64.00, фасоля „Рівен“ руч. вуб. з м. 50.00—51.00, фасоля шмальц. руч .виб. з м. 43.00—44.00, фасоля шмальц. спец. ручно виб. з мішк. 46.00—48.00, фасоля краса рафована 27.00—28.00, фасоля цукр. ручно виб. 33.00—34.00.

НАБІЛ.

Маслосоюз платив кооперативам в дні 8. лютня 1937. за 1 кґ. масла пріма десер. бльокового без опакування — 2.65, за 1 кґ. масла дес. бочкового і експортового включно з опакуванням платить дефінітивну ціну 2.70. Яйця 3.70—3.80.

Тенденція на масло й молоко сильна, на яйця вичікуюча.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 8. II. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кґ. живої птиці, льоко птахомясарня у Львові пл. Більчевського 3. такі ціни:

Індички І. кл. добре умяснені повногруді зл. 1.15, індички II. кл. добре умяснені повногруді зл. 0.95, курки молоді І. кл. біло і жовтоніжки, від 1.40 кґ. в гору зл. 1.00, качки І кл. товщеві, щоіно від 1.80 кґ. вгору зл. 1.15.

ХУДОБА Й М'ЯСО.

За 1 кґ. живої ваги: стадники І ґ. 0.50—0.55, корови І ґ. 0.48—0.50, ялівки І ґ. 0.58—0.61, телята 0.50—0.67, годовані свині 0.90—0.95.

Із світових подій

ТРИВОЖНІ ДНІ КРЕМЛЯ.

ҐПУ виконало присуд останнього політичного процесу в Москві. Але контрреволюції ще далеко не зліквідовано. Преса подає довгий ряд нових прізвищ всемогучих колись большевицьких достойників самих „старих большевиків“, що помандрували в підвали ҐПУ. Були колись „фашистівські“ монстрпроцеси над малими комуністами у Варшаві, Лодзі, Львові, Луцьку, Берліні і багато інших твердинях капіталізму. Сьогодні ще більші монстрпроцеси над справжніми „вождями“ оглядає Москва. Опріч прізвищ, що їх ми подали в попередньому числі преса подає, що арештовано б. шефа ҐПУ Ягоду, б. голову Радя Нар. Ком. Рикова, б. члена ЦК ВКП Угланова, старих большевиків Преображенського і Сміґлу, б. комісара Белобородова, що вславився вбивством царя Миколи II., директора величезних фабрик машин над Доном Ґлєбова, шефа адміністрації промислової округи в Чернигові Любімова, керівника ґумпрому Бількера, директора банку Марясіна й опріч них 52 інших високих урядників банків, промислу, транспорту, професорів. Арештовано теж багато старшин в червоній армії. Є поголоски, що арештовано навіть самого червоного маршала Тугачевского.

Масові арештування переведено на Україні й Кавказі.

Переведено теж зміни в командуванні балтійською фльотою й у далеко-східній адміністрації й армії. На Далекому Сході усунено дотеперішнього секретаря компартії Лаврентієва і політичного комісаря далеко-східньої армії Аронштама. На Далекий Схід прибув намісник Сталіна латиш Варейкіс.

Масові арешти, чистки і голод серед селянства і робітників спричинили вибух грізних заворушень. 4. лютого у вечірніх годинах дійшло до кривавих демонстрацій робітників на вулицях Москви. На вул. Нікітская дійшло до зудару між демонстрантами й військами ҐПУ. Демонстранти кидали оклики „геть з Сталіном“. ҐПУ віддало сальву до демонстрантів. Впало 15 вбитих, 40 осіб поранено.

Повстає питання чи довго вистарчить самого терору на збереження цілости Кремля. Мабуть не дуже далекі часи ділять його від долі Бастилії.

ОСТАТОЧНА РОЗГРИВКА В ЕСПАНІЇ.

6. лютня еспанські повстанчі війська ген. Франко підняли нову велику офензиву. На фронті Маляґи війська генерала Ляно по завзятих боях зламали опір червоних. В хвилині, коли це пишемо, доходять перші вісти про упадок Маляґи. Втрата цього важного порту вплине неминуче на долю Мадриту. В тому самому часі війська ген. Франко підняли офензиву на Мадрит. Розклад серед червоних поглиблюється дальше. Голод ломить волю опору червоних військ і доводить до бунтів населення. У взаємній партійній ґризні червона преса признавалася до цього, що на території червоних вибухло недавно селянське повстання проти колективізації й реквізицій. Червона міліція розстріляла в одній місцевості 40 селян. Уряд у Валенсії запровадив картки на хліб. В Мадриті діти б'ються за доступ до смітників, шукаючи хліба. Комуністи опанували всю політичну владу на території червоних. Це збільшує ворожнечу між людовофронтовими організаціями. Множаться щораз частіші бунти анархістів. Розклад в таборі червоних стає великим союзником ген. Франко в обличчі нової подуманої на широку скалю офензиви.

ПЕРЕД НОВИМ НАСТУПОМ НІМЕЦЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ.

Німецьке Інформаційне Бюро заповіло, що амбасадор фон Ріббентроп пічне в Лондоні переговори з англійським урядом в справі звороту Німеччині забраних їй по війні колоній. Німеччина домагатиметься передовсім признання самої справедливости її колоніяльних домагань. — Цей останній миролюбивий зворот і факт, що Гітлер тільки натяком згадав про німецьку колоніяльну справу, вказував би на те, що Німеччина готова піти на деякі уступки й не жадати звороту усіх колоній, а також на сприятливий ґрунт для успішного поладнання колоніяльних претенсій Німеччини на міжнародній арені. Англія відноситься до тих претенсій назагал прихильно, Франція погодилася б на них за ціну певних політичних зобов'язань Німеччини під її і Совітів адресою. На такі зобов'язання Німеччина мабуть не піде. Треба тому сподіватися, що колоніяльна атака німецької дипломатії викличе поважну бурю.

НОВИЙ ПОЗАПАРТІЙНИЙ УРЯД НІППОНУ.

Ген. Ґіяші створив новий уряд. Не ввійшов до нього ні один представник політичних партій. Із суперництва з парляментарними кругами, що повалили попередній ґабінет Ґіроти, армія вийшла переможно. Штаб армії видав комунікат, в якому заявив, що не змагає ні до диктатури ні до усунення парляменту від впливу на хід державних справ чи вкорочення його прав. Але армія не допустить до ослаблення мілітарної — оборонної говорить комунікат — сили Ніппону й ослаблення його активности в міжнародній політиці.

КОРОТКО:

* В Радомю відбувся 24. січня конгрес Польської Партії Соціялістичної (ППС). В конгресі взяв участь представник французького „людового фронту“ Льонґе. Учасники манiфестували дуже часто свої симпатії для еспанського червоного бандитизму Антонових-Овсієнків. На цей конгрес вислали щирі привітання українські людово-фронтівські прихвостні соціялісти-радикали й соціялісти демократи.

* Комітет невстрявання в справи домашньої війни в Еспанії постановив заблькувати еспанські морські побережжя англійською, французькою, німецькою й італійською фльотою і замкнути еспансько-портуґальську й еспансько-французьку границю перед доставою зброї воюючим сторонам. Від рішення до діла ще далеко. Торгуються хто понесе кошти бльокади. Має свою вимову й те, що Німеччина й Італія погодилися на бльокаду. Від участи в бльокаді усунено СССР.

* У Фінляндії викрито совєтську шпигунську організацію, що мала до послуг тайну радіостацію. У проводі розвідки стояли старшини совєтської армії.

* В Саляманці представники Італії підписали торговельний договір з повстанським урядом ген. Франко.

* На французькому пограниччі в місцевості Портбу (під владою червоних) анархісти вчинили бунт і кинулись на казарми червоних карабінерів. Бунт здавлено.

* Червоний уряд у Валенсії заявився проти рішень Комітету невстрявання, тому, що від бльокади усунено фльоту СССР. Заповідає теж, що дальше купуватиме зброю в інших державах.

* Повстанський уряд заявився проти рішення Ліґи Націй, яким дозволено на доставу до Мадриту 200 тяґарових авт для евакуації. Нема запоруки, що червоні не ужиють їх для перевозу червоних військ.

* Москва відкликала з Осльо свойого норвезького амбасадора Якубовіча, щоб не в злу годину сказати... „старого большевика“.

* Уряд республіки Сан Домінґо (острів при берегах Америки на Атлянтійському Океані) отворила свої границі для 1 мільйона жидів. Поселення коштуватиме кожного жида тільки 1000 долярів. Отже 1 мільйон жидів й 1 мільярд долярів. Мабуть незлий інтерес.

* Шведський король Ґустав V ревізитував 2. ц. м. бельґійського короля, що мин. року відвідав був його в Штокгольмі.

* Деякі групи французьких комбатантів домагаються від Блюма, щоб почав безпосередні переговори з Гітлером.

* Французьке мін. війни опрацювало нову програму зброєння на суму 19 мільярдів франків.

* Підчас дебати французького парляменту мін. летунства Кот заявив: „Зусилля ніякої держави в напрямі дозброєння не може бути порівняне з тим, що зробила Франція. В останніх 6 місяцях скількість боєвих літаків першої лінії зросла на 17%, запаси амуніції на 50%, узброєння на 70%“.

* До Констанції (Румунія) прибув еспанський червоний корабель по вантаж харчів. Всі червоні старшини відмовились вернутися на корабель і до Еспанії тому, що червоні вояки погрожували їм розстрілом.

* Полудневоамериканська республіка Параґвай рішила виступити з Ліґи Націй.

* Мін. Бек, відповідаючи на запит одного посла, гостро заатакував Литву за її протипольську політику і заповів репресії. При тому підчеркнув, що Польща є завжди готова приступити з Литвою до переговорів, коли вона викаже „добру волю“.

* Ніппонське мін. фльоти оголосило дані про стан морських сил світових потуг. Англія має 306 боєвих одиниць — в тонажі 1,224.679 тон; Америка 330 одиниць — 1,083,595 тон; Франція 187 одиниць — 752.122 тон; Ніппон 198 одиниць — 744.442 тон; Італія 186 одиниць — 404.168 тон; СССР 175 одиниць — 263.960 тон; Німеччина 54 одиниці — 126.839 тон.

* Англійський уряд змінив обсаду становища англійського амбасадора в Берліні. Амбасадором іменовано Гендерсона.

Скріпім матеріяльну основу освітніх змагань. Не жаліймо жертв на „Дар Просвіті“.

Роковини Крутянського Чину

У варшавській У. С. Г.

В річницю Крутянського Чину Українська Студентська Громада у Варшаві відбула дня 31. січня святочні сходини, в програму яких увійшли такі точки: Виступ Студ. Хору під упр. І. Ткачука — пісня „Ой, у лузі“...; Святочне слово т. Т. Войтовичівної про красу посвяти і трагізм жертви Крутянців, про кров їх, що кличе нас до нового Чину; деклямація т. Хом'яка — вірш Олекси Стефановича — Крути і знову виступ хору. Сходини закінчено національним гимном і збіркою на добродійні цілі. **Т. Дж.**

Героям Крут.

За почином молоді зорганізованої в Кружку „Р. Ш.“ громадянство с. Соснова, підгаєцького повіту, відсвяткувало 19-ті роковини Геройського Чину Студентського Куреня під Крутами Поминальною Богослужбою, що її підправив дня 31 січня ц. р. Впр. о. Кость Шеремета у щерть виповненій церкві і Святочними Сходинами, що відбулися цього ж дня в залі чит. „Просвіти“, прибраній образом Павлося „Бій під Крутами“ Відкрив ці сходини гарячим словом молодий громадянин Стецик Володимир. Далі слідував реферат про Крути, що його слухали присутні із затисненими п'ястуками і зворушені до живого. Пам'ять Поляглих Героїв вшанувало молоде громадянство Соснова двоххвилинною мовчанкою і закінчено свято гимном „Ще не вмерла“. **Волод. Соснівський.**

В Тенетиськах.

Заходом Кружка „Р. Ш.“ в Тенетиськах, равського повіту, місц. парох о. К. Дацько відправив панахиду за Поляглих під Крутами. Його гарячо-патріотична проповідь зворушила всіх. Після панахиди відбулася святочна академія з рефератом і виступами мужеського хору. **І. П.**

Поклін Крутянцям.

Руханково-спортове Т-во „Сокіл“ в Дубю, брідського повіту, влаштувало дня 30 січня ц. р. святочні сходини для вшанування пам'яти тих, що полягли в бою з червоним катом під Крутами. Сходини почалися піснею „Коли Ви вмирали“, що її відспівав хор місц. „Сокола“ під упр. побр. С. Хомина. Далі слідували: реферат п. І. Барабаша про Крути, виступи хору, деклямація побр. М. Баб'яка „Крутянським Героям“, деклямації посестер І. Кревіцької, Ю. Долинюк й С. Ільків і реферат побр. Гаранюка „Бій під Крутами“. Наприкінці голова Т-ва побр. Й. Гнід візвав присутніх святкувати всі національні річниці так численно, як оці 19-ті роковини геройської смерти трьохсот справжніх українських соколів під Крутами. **Солік.**

У Славній.

Село Славна вшанувало Крутянські Роковини панахидою, що її відправив місцевий о. парох, а ввечері святочними сходинами з рефератом Степана Дідика, виступом хору і деклямаціями Е. Сенькова, С. Яріша, В. Пирога, Міх. Жука і Ст. Дідика. Закінчено сходини гимном „Ще не вмерла“.

У Стрілечах Нових.

Кружок „Рідної Школи“ відсвяткував річницю 22. січня і Крутянську урочистим святом в дні 31. січня ц. р. Свято відкрив промовою голова „Р. Ш.“ в Стрілечах Др. М. Тимків. В дальшу програму свята увійшли такі точки: реферати Анни Липи про 22. січня і В. Савули, И. Лаб'яка і Ст. Поглода про Крути, деклямації Дороша Ів. й Вереса Вол. Пам'ять Героїв ушановано трикратним „Слава“. Сумно тільки, що старше громадянтво, особливо інтелігенція Стрілич Нов., ніколи не являється на таких святкуваннях, тримаючися „аристократично“ здалека від „сірої маси“. Невже воно так повинно бути?! **Місцевий.**

Свято Крут в Гоголеві.

Самоосвітній гурток при чит. „Просвіта“ в Гоголеві відсвяткував Крутянську річницю святочними сходинами й голодівкою в дні 29. січня ц. р. На сходинах виголосив А. Андрущак промову „Бій під Крутами“ і прочитав реферат „Крутянський зов“. Далі прочитано брошуру В. Янева про Крути. Після двоххвилинної мовчанки присутні зложили 1 зл. на добродійні цілі. Свято закінчено пізно вечером низкою патріотичних пісень.

В Замочку.

Село Замочок, жовківського повіту вшанувало 19-ту річницю Крутянського Чину урочистим святом влаштованим свідомою молоддю. Тому, що адм. влада від якогось часу не дозволяє громадянам Замочка влаштовувати прилюдні концерти, Крутянське Свято влаштовано тільки для членів „Просвіти“ з такою програмою: вступне слово — А. Б., реферат „Світлій пам'яті 300 Крутянських Героїв — В. Г. і деклямації трьох юнаків — М. С., К. К. і М. К.

З українського життя

Розв'язання Української Пластової Команди на Закарпатті.

Чеська влада розв'язала Команду Українського Пласту на Закарпатті. Свій розпорядок мотивують Чехи тим, що українські пластуни підчас пластового здвигу (джемборі) 1936. р. в Румунії співали український пластовий гимн, заборонений на Закарпатті.

До Берези.

До конц. табору в Березі Картузькій відставлено Данила Русина, студента з Олевська, володимирського повіту.

Арештування в Равщині.

В Потеличі, к. Рави Руської, арештувала поліція арт. маляра Володимира Каплуна в час, коли він вертався з вистави „В кігтях ҐПУ“. На другий день відставила його поліція до Львова, звідти до Тернополя, а потім до Копичинець. В Копичинцях списано з Каплуном протокол й відставлено арештованого до окружного суду в Чорткові. Тут щойно звільнив його суддя, не знайшовши ніякої вини за Каплуном, якого поліція підозрівала в тому, що в листопаді мин. року мав знищити пам'ятник незалежности Польщі в Копичинцях.

Згоріла кооператива.

Ніччю з 26. на 27. січня ц. р. згоріла у Вільшаниці, яворівського повіту, кооператива „Рільник“, що займалася торгівлею „метрів“ — плетінок з шувару вживаних до виробу плетеної меблі. Вогонь повстав здається з підпалу. Згоріло багато запасів товару і збіжжя. Згоріла ціла обстановка читальні й цілий кооперативний дім.

Ревізії й арештування серед учасників курсу „Р. Ш.“.

В грудні м. р. відбувся в Підгайцях курс провідників доросту „Р. Ш.“. 30-го січня поліція перевела цілий ряд ревізій й арештувань серед учасників цього курсу і так в Підгайцях арештовано: В. Пришляка і В. Данькова, урядовців Пов. Союзу Кр. „Р. Ш.“ мґр. С. Комаринського, В Палінського і Ю. Мацалапівну. По переслуханні їх звільнено.

За українські прапори.

В Чернівцях відбувся процес проти чотирьох українців-селян з Порівців обвинувачених за вивішення підчас приїзду митр. Висаріона українських прапорів поруч румунського. Процес відложено, щоб переслухати нових свідків.

Заборона українського друкованого слова на Холмщині.

Висунена на північний захід, вітка наших земель, Холмщина, відтята від культ.-національного життя Галичини й Волині є найбільш наражена на жидівсько-комуністичні впливи. Одиноке, що до деякої міри могло б цьому протиставитись влада забороняє. В останніх днях представники влади конфіскують всі українські календарі на Грубешівщині, в холмському повіті, на Томашівщині і навіть на Білгорайщині.

Новий політ. процес у Львові.

В понеділок 8. лютого перед лавою присяглих у Львові стало 5-ох селян українців з Голого Равського пов. Рава Руська, обвинувачених за злочин держ. зради із ст. 97. § 1. к. з. і за злочин із ст. 215. § 1. к. з. (підпал). На лаві засіли: Д. Пелип, М. Богуш, Т. Чорний, Ю. Чорний, Д. Пелешко. Боронить підсудних адвокат др. К. Паньківський.

В Підгаєччині.

У зв'язку із справою розв'язання „Гуртків Доросту“ при Кружках „Р. Ш.“ в Соснові перевела поліція ревізію в провідника місц. „Гуртка Доросту“ п. Стецика Володимира. Після півтораготинної ревізії постерунковї забрали чимало книжок і записок, головно із викладів для провідників доросту в Підгайцях, й арештували Вол. Стецика. Звільнено його через 5 годин, після переслухання на постерунку.

ПЕРШИЙ КУРС ДЛЯ ВИШКОЛУ ОСВІТНІХ ІНСТРУКТОРІВ Т-ВА „ПРОСВІТА“ У ЛЬВОВІ.

Товариство „Просвіта“ у Львові уладжує в часі від 1. березня до 24. квітня 1937 р. курс освітньо-виховної праці для вишколу освітніх інструкторів для Філій „Просвіти“.

Оплата за повний курс виносить 5 зл., вписового і 10 зл. місячно від курсанта. За приміщення й харчі курсанти мають подбати самі. На курс приймається кандидатів із скінченою що-найменше середньою освітою, при чому їх має поручати якась Філія Т-ва „Просвіта“, або інша українська установа. Кандидати з вищою освітою й диригенти матимуть першенство.

Число місць на курсі обмежене. Прохання вносити на адресу: Т-во „Просвіта“, Львів, Ринок 10. ДО ДНЯ 20. ЛЮТОГО ц. р.

На бажання канцелярія „Просвіти“ вишле проєкти викладів.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА“.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Е. П. — ВАР.: Щиро дякуємо за Ваш цікавий матеріял. Стаття йде в цьому числі. Чекаємо дальших статтей.

ЗАБЛ. ІВ. — ГАЇ В.: Резолюції, про яку згадуєте, ми не одержали і нічого про неї не знаємо.

СТ. КОНЧ. — ШЕПТ.: Дуже дякуємо за гарного листа. Відповідь вишлемо поштою. Пришліть свої вірші й оповідання для „Обріїв“. Привіт.

П. П. — САМБІР: Прошу прислати новий допис про жертву на буд. Дому в Созані.

Від Адміністрації

Вп. ДУТКО МИКОЛА, КАЛУШ. Передплата заплачена до половини червня.

ВП. ЛЕВИЦЬКИЙ ГРИЦЬ, ЯСТРУБИЧІ. Означіть точно, на яку ціль призначені 4.— зл.

ВП. ЗВАРИЧ ОСИП, ЦЕБРІВ. За кого заплачена передплата й на яку пошту й місцевість висилати часопис?

ВП. СОЛТИС ПЕТРО, СТРІЛКІВ. Котрих чисел Ви не одержали?

ВП. МИХАЙЛІВ ЛЕОНІД (ЮРІЙ?) ЛУЦЬК, КОЛІЄВА. Заплачено до кінця червня.

В АДМІНІСТРАЦІЇ „ГОЛОСУ“ ЗЛОЖИЛИ: НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ:

Громадяни села Вербів в річницю Крут	4.20
Вп. Л. Г. Дрогобич	4.20
Вп. Гриць Левицький, Яструбичі	4.—
Вп. Петро Кварценюк із збірки на весіллі у тов. Володимира Мацкевича	2.04
Молодь Мостищини з голодівки з нагоди Крут	8.66
Вп. Черевко Дмитро, Росільна	5.60
Вп. Стецик Волод., збірка на святочн. сходинах з нагоди Крутів в Соснові	4.50
Вп. Е. С. Перемишль з нагоди 19-ої річниці Крут	23.50
Вп. Стирко Яків, збірка на просфорі в Угнові	10.60
„Самоосвітній Гурток“, Гоголів, з нагоди Крут	1.—
Вп. Андрій Курій, Топільниця, з нагоди Крут	0.50
Хв. Т-во „Сокіл“, Корчин руст.	5.50
П. Т. Персонал склепу О. С. У. К. в Татарові н. Прут. з голодівки з нагоди Крут	5.—
Учні середношкільники, Львів з нагоди Крут	6.60
Вп. Пострілена Марія, Миклашів з нагоди Крут	1.—
Студенти торговельного курсу	11.25
П. Ш. Працівники фірми „ЕКО“ з нагоди Крут	15.95

Працівники фабрики Е-Ко, складаючи знову цю невеличку лепту, кличуть усіх українських працівників, що працюють в українських фірмах, не забувати про тих, що позбавлені всього і складати пожертви на добродійні цілі, українських інвалідів, безробітних і „Рідну Школу“.

НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ:

Вп. Л. Г. Дрогобич	4.20
Доріст села Дам'янів з коляди на Т-во „Сокіл“	10.—

Всім, що йшли мені з моральною чи матеріяльною поміччу за час мойого 2 і пів річного побуту у в'язниці, складаю щиру подяку.

Львів, 6. лютня 1937.

РОМАН ШУХЕВИЧ,
б. політ. в'язень.

КОНКУРСИ.

I.

Товариство »Просвіта« у Львові розписує отсим конкурс на виготовлення проєкту прапору для Т-ва »Просвіта«. Величина прапору 1.50x1.50 м. Готові проєкти надсилати найдалі до дня 30-го червня 1937. р. Принятий проєкт буде винагороджений квотою 100 зл.

II.

Товариство »Просвіта« у Львові розписує отсим конкурс на трьох безплатних аплікантів (аплікантoк) для вишколу в освітньо-виховній праці. Практика тривати буде один рік. Умови принняття: середня школа без огляду на тип. Першенство матимуть кандидати з покінченими високими школами. Після річної практики, оскільки апліканти (-нтки) викажуть потрібну кваліфікацію, Товариство »Просвіта« примістить їх у Централі або у Філіях »Просвіти« в краю.

III.

Товариство »Просвіта« у Львові розписує отсим конкурс на написання гимну »Просвіти«, по змозі й з мелодією.

Учасники конкурсу зголошуватимуть свої твори до дня 30-го серпня 1937. р. Принятий гимн буде винагороджений квотою 100 зл. за текст і 100 зл. за мелорію.

Т-ВО АБСОЛЬВЕНТІВ ТОРГ. ШКОЛИ „Р. Ш.“ У ЛЬВОВІ УЛАШТОВУЄ 20-го ЛЮТНЯ 1937 В ЗАЛЯХ „УКРАЇНСЬКОЇ БЕСІДИ“, ВУЛ. РУТОВСЬКОГО 22. І. п.

20 ЛЮТОГО В ЗАЛЯХ „БЕСІДИ“

ВЕЛИКІ ВЕЧЕРНИЦІ

ПОЧАТОК О ГОД. 21. МУЗИКА БОСОГО. — ДОБІРНИЙ БУФЕТ. — АРАНЖУЄ ВП. ПРОФ. І. БІЛОСТОЦЬКИЙ. — ВСТУП ЗА ЗАПРОШЕННЯМИ, ЯКІ СКОРШЕ ДО НАБУТТЯ В „СОЮЗНІМ БАЗАРІ“, ВУЛ. РУСЬКА 20.

УПРАВА КООП. СТУД. ВИС. ТОРГ. ШКІЛ „ТОРГОВЕЛЬНИК“ У ЛЬВОВІ взиває всіх довжників звернути позички найдальше до 15. березня 1937. По назначенім речинці речинці Управа буде примушена оголосити в пресі виказ тих, що не вив'язалися із своїх зобов'язань. — По інформації звертатися на адресу Львів, Міцкевича 11. партер.

Львів, дня 7. липня 1937.

ЦЮЦЮРА ЯРОСЛАВ. ІЛЬНИЦЬКИЙ РОМАН.

В СУДОВІЙ ВИШНІ відбудеться від 10 до 19 ц. м. ПОКАЗ РІДНОГО ПРОМИСЛУ, з відповідними рефератами та кінофільмою про рідну продукцію. Фільм буде висвітлений 12, 13, 14 і 15 ц. м. — Вступ вільний.

Для поширення добре проспеРУЮчого підприємства потрібний вклад від 2000—5000 зол.

Умови: спілка, або посада і проценти від вложеного капіталу.

Оферти з заподанням висоти капіталу і короткого опису життя оферуючого, слати до Адміністрації „Голосу“ під „Підприємство“.

УМОВИНИ ПЕРЕДПЛАТИ: (в краю, ЧСР, Австрії й Румунії) місячно 60 гр., чвертьрічно зл. 1.60, піврічно зл. 3.—, річно зл. 5.50. В інших краях піврічна передплата 1 амер. доляр, річно 2 амер. доляри, або їх рівновартість у валюті даної держави.

Видає БОГДАН КРАВЦІВ. — Редагує Колегія. За редакцію відповідає БОГДАН ЛОТОЦЬКИЙ. Урядові години Редакції: від 10—13. Адміністрації від 8—15.

Друкарня Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Чарнецького 26.